

8. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: навч. посібник.. -2005.
9. Юхименко П. І. Теорія фінансів / П. І. Юхименко; за ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія: підручник. – 2010.
10. Яременко В. Г., Салманов Н.М. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств: наук.стаття. -2018.

*Мартіянова М.П., к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу
Харківський національний економічний університет ім.С.Кузнеця
martianova@gmail.com*

*Мисик В.В., магістр 2 року навчання
Харківський національний економічний університет ім.С.Кузнеця*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах зростання конкуренції на внутрішньому та світовому ринках, швидких темпів розробки та впровадження нової техніки, технології, матеріалів, оновлення продукції, підвищується увага до питань підвищення ефективності діяльності підприємства.

Високий рівень ефективності діяльності підприємства свідчить про раціональне використання матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, спроможність підприємства якнайкраще задовольняти потреби споживачів, належне управління підприємством. З іншого боку, високий рівень ефективності надає можливість розробляти, впроваджувати у виробництво та виводити на ринок нові більш досконалі продукти, використовувати більш прогресивну техніку та технологію, забезпечувати постійне підвищення кваліфікації персоналу.

Результатом цього стає підвищення задоволеності власників бізнесу за рахунок зростання величини прибутку та ринкової вартості підприємства, працівників за рахунок зростання заробітної платні та покращення умов праці, споживачів за рахунок підвищення якості та зниження ціни продукції, а також суспільства за рахунок, в першу чергу, зростання обсягу сплачуваних податків.

Спираючись на досвід роботи найбільш успішних підприємств, можливо дійти висновку, що основою їхнього успіху є правильна постановка цілей функціонування та повна орієнтація на безпосереднє їх виконання з мінімізацією втрат та помилок.

Підприємство вважається таким, що досягло успіху, якщо воно досягло поставлених цілей, а точніше, якщо його діяльність була результативною. Відповідно, в якості терміну, який характеризує успіх роботи підприємства у ринкових умовах, розглядається категорія, під якою розуміється ступінь пізнання об'єктивної економічної дійсності, результат, засіб цього пізнання.

Багато відомих українських та закордонних науковців розробляли різні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства, а саме П. Друкер, Р. Каплан, М. Мейер, Д. Нортон, Р. Солоу, Й. Шумпетер О. Амоша, Ю. Лисенко, В. Пономаренко, Г. Назарова, І. Отенко, О. Ястремська та інші.

Необхідно зазначити, що зазвичай паралельно розглядаються два поняття: «результативність» та «ефективність». Це в першу чергу пояснюється тим, що буквально «ефективне» (від лат effectus) означає результативність, дієвість [1].

В економічній літературі одні автори ототожнюють ці поняття, інші – представляють їх у вигляді взаємопов'язаних величин, що забезпечують успішність функціонування підприємства. На їхню думку, для того аби бути успішним протягом довгого періоду часу, аби вижити й досягти поставлених цілей, підприємство має бути як ефективним, так і результативним.[3] Останні, у свою чергу, розходяться в думках з приводу того, який з показників більш повно характеризує успіх.

Порівняльну характеристику понять «ефективність» і «результативність» наведено в табл. 1.

Таблиця 1.

Порівняльна характеристика понять «ефективність» і «результативність»

Автор	Трактування поняття	
	«Ефективність»	«Результативність»
Е. Дж. Долан	вибір правильних цілей, на яких фокусується вся енергія підприємства	досягнення поставлених цілей з на меншими витратами та помилками
П. Друкер	наслідок того, що «правильно створюються потрібні речі»	наслідок того, що «створюються потрібні, правильні речі»
Д. Хан	уміння правильно виконувати заплановане	уміння правильно запланувати, що робити
М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі	внутрішня ефективність, економічність, що вимірює найкраще використання ресурсів	зовнішня ефективність, що вимірює досягнення цілей підприємства, відображає не тільки економічність, а й характеристики взаємовідносин з зовнішнім середовищем
А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулін	багатогранна категорія, що характеризується результативністю роботи підприємства і рентабельністю його капіталу, ресурсів або продукції	величина, що характеризує ступінь ділової активності підприємства
Ю.В. Перевалов, І.Е. Гімаді, В.В. Добродей	неоднорідне поняття, яке необхідно розглядати в двох аспектах: 1) результативність; 2) економічність	ступінь досягнення поставлених основних цілей, що характеризується кількісними показниками, які відображають цілі без урахування економічності їх виконання
В.В. Ковальов	відносний показник, який співвідносить отриманий ефект з витратами чи ресурсами, що використовувались для досягнення цього ефекту	величина, що відображає прибутковість, динамічність досягнення цілей, ефективність використання економічного потенціалу

На думку авторів, ефективність потрібно трактувати не стільки як певний результат, а як умови, можливість для його досягнення. Результат – це те, що здійснюється та відтворюється з усіма супутніми ефектами, а ефективність – це властивість, що характеризує якісний бік джерел і процесів відтворення. У той же час не може вважатися ефективною система, яка регулярно не забезпечує запланований, а тим більше об'єктивно необхідний результат.

Саме ефективність показує складний взаємозв'язок між результатом (ефектом) і умовами, що сприяють появі й використанню цього результату. При цьому ситуативно підлеглими формами можуть бути або результативність, або економічність [2,4].

Синонімічність понять «ефективність» та «результативність» зумовлює необхідність визначення факторів, які їх відокремлюють. Якщо уявити підприємство як систему, що перетворює ресурси, які поступають на вхід системи у готову до споживання продукцію, яка є виходом системи, то на основі уявлення підприємства як системи «вхід-вихід» дані поняття можна сформулювати таким чином [2, 4]:

1. Ефективність – співвідношення входу з виходом, тобто ефекту (перевищення виходу над входом) з використаними для досягнення цього ефекту ресурсами (витратами).

2. Результативність – ступінь досягнення запланованого результату, тобто співвідношення фактичного і планового виходу.

Таким чином, автори вважають, що саме співвідношення результату та витрат на його досягнення лежить в основі визначення ефективності. Отже, ефективність – це співвідношення між результатами господарської діяльності та витратами, які були задіяні для отримання ефекту, а результативність – це ступінь досягнення запланованого результату.

Отже, досягнення високого рівня ефективності є головною метою кожного підприємства. Важливо знайти дійові шляхи підвищення ефективності функціонування підприємства, так як це забезпечить стабільне ефективне функціонування основних структурних одиниць вітчизняної економіки. Це і буде подальшим напрямом досліджень авторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Райзберг Б. А., Лозовский Л. М., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. 6-е изд. перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2011. – 496 с.
2. Пономаренко В. С. Методологія комплексного оцінювання ефективності розвитку підприємств : монографія / В. С. Пономаренко, І. В. Гонтарева ; за заг. ред. докт. екон. наук, проф. В.С. Пономаренка. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 404 с.
3. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. 3-е издание. Пер. с англ. – М.: Вильямс, 2009. – 672 с.
4. Тищенко А. Н., Кизим Н. А., Догадайло Я. В. Экономическая результативность деятельности предприятий: Монография. – Х.: ИД «ИНЖЭК», 2005. – 144 с.

*Марценюк Л.В., д.е.н., доцент
професор кафедри економіки та менеджменту
Дніпровський національний університет залізничного транспорту
rwinform1@ukr.net*

*Дьомін Є.О., магістрант
кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу
Дніпровський гуманітарний університет
rwinform1@ukr.net*

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УКРАЇНІ

Україна має розвинену залізничну інфраструктуру. В останні часи внаслідок хронічного недофінансування з боку держави спостерігаємо занепад транспортної інфраструктури та рухомого складу. Але разом з тим вважаємо, що за умов залучення інвесторів та оновлення відповідної транспортно-туристичної бази залізничний туризм може стати доволі популярними в Україні, адже в минулі роки успішно курсували залізничні туристичні потяги.

Якщо вести мову про залізничний транспорт, можна виділити такі його переваги: наявність розвиненої транспортної інфраструктури, можливість прокладення колії майже у будь-якій місцевості; можливість перевезень великої кількості пасажирів і висока пропускна і провізна спроможність залізничних ліній; незалежність від погодних умов, пори року та годин доби; велика ефективність при масових перевезеннях пасажирів на середні та далекі відстані; високий рівень безпеки руху; більш низький рівень заподіяної шкоди навколишньому середовищу порівняно з іншими видами транспорту, конкурентоспроможна вартість квитка порівняно з іншими видами транспорту. До недоліків віднесемо: застаріла транспортна інфраструктура, зношений рухомий пасажирський склад, нестача пасажирських